

Õiguskantsler

Direktor Marek Aas
Viru Vangla
viruv.info@just.ee

Teie nr

Meie 29.03.2021 nr 7-4/210611/2102181

Pöördumistele vastamine

Austatud härra direktor

Õiguskantsleri poole pöördus avaldaja, kelle arvates on Viru Vangla tema pöördumistele (vaided, kahju hüvitamise taotlused, selgitustaotlused) vastamisega viivitanud. Avaldaja lisas oma kirjale mitu Viru Vanglalt saadud vastust, mille põhjal võib järeldada, et vangla on vastamisel ületanud seaduses sätestatud vastamistähtaegu. Viru Vangla avalik dokumendiregister kinnitas avaldaja esitatud andmeid.

Mõnele pöördumisele vastamine (nt 27.10.2020 vastus nr 6-10/29985-2 ja 29.10.2020 vastus nr 6-12/279-2) on vanglal võtnud aega mõni nädal rohkem, kui seaduse kohaselt on lubatud. Kolme kahju hüvitamise taotluse vastuste (10.02.2021 vastus nr 6-16/115-2; 21.01.2021 vastus nr 6-16/117-2 ja 13.01.2021 vastus nr 6-16/103-2) koostamiseks on vanglal kulunud aega enam kui aasta.

Avaldaja osutas põhjendatult Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) §-dele 14 ja 46. [Õiguskirjanduses on öeldud](#), et põhiseaduse § 46 eesmärk on tagada inimesele võimalus saada oma pöördumisele sisuline vastus ja et just see annab pöördumisele mõtte. Põhiseaduse § 46 teises lauses on sätestatud kohustus näha vastamise kord ette seadusega – sellega kohustatakse inimeste pöördumistele vastama. Vastamiskohustus esitab vastuse sisule vaid esmased nõuded: eelkõige vastuse põhjendamise ja mõistliku aja jooksul vastamise kohustuse. Vastamiskohustus ja vastuse põhjendamise kohustus on seotud ka põhiseaduse §-dega 14 ja 15. Nii on kohtupraktikas asunud seisukohale, et haldusakti motiveerimine on vajalik isikule kaebeõiguse tagamiseks (PS § 15) ja ka haldusakti õiguspärasuse kontrollitavuse tagamiseks.

Riigivastutuse seaduse (RVastS) [§ 18 lõige 1](#) sätestab, et haldusorgan peab kahju hüvitamise taotluse lahendama kahe kuu jooksul pärast taotluse nõuetekohast esitamist. Märgekirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) [§ 6](#) määrab märgekirjale ja selgitustaotlusele vastamise tähtaja – üldjuhul on see kuni 30 kalendripäeva, erandjuhul kuni kaks kuud. Kinnipeetavate ja vahistatute vaiete läbivaatamise kohta on vangistusseaduses (VangS) sätestatud haldusmenetluse seadusest (HMS) erireeglid. VangS [§ 1¹](#) lõike 7 järgi lahendatakse vaie 30 päeva jooksul pärast vaide edastamist valet läbivaatavale haldusorganile. Haldusmenetluse seaduse (HMS) [§ 79](#) lõige 3 sätestab, et vaide tagastamisest teatatakse isikule seitsme päeva jooksul alates vaide esitamisest.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Õiguskantsler on analüüsinud kohustusliku kohtueelse vaidemenetluse puhul vaiete tähtaegse läbivaatamise olulisust 18.11.2010 Viru Vanglale saadetud seisukohas (nr 7-4/101260/1006680). Selles toodud põhimõtted on endiselt asjakohased. Riigikogu on ka kahju hüvitamise nõuete esitamiseks sätestanud kohustusliku kohtueelse menetluse, seega on kohane 18.11.2010 kirjas esitatud argumente arvestada ka kahju hüvitamise taotluste läbivaatamisel.

Eraldi väärrib rõhutamist, et kohustusliku kohtueelse menetluse kehtestamise põhjendatuses ja ka põhiseaduspärasuses on alust kahelda, kui kohtueelne menetlus vältab väga pikalt, nt üle ühe aasta.

Vanglal tuleb edaspidi järgida seadustes sätestatud pöördumiste läbivaatamise tähtaegu (MSVS § 6, HMS § 79 lg 3, VangS § 1¹ lg 7, RVastS § 18 lg 1 jms) ning vastata inimestele ettenähtud tähtaja jooksul.

Ainuüksi avaldaja edastatud dokumendid viitavad, et tegemist ei ole ühe või kahe lühikest aega viibinud vastusega. Näiteks nädala või paari pikkusi viivitusi võiks mõnel juhul seletada ajutiste raskuste või riigis valitseva epidemioloogilise olukorraga. Kui aga 2019. aasta oktoobris-novembris vanglale esitatud kahju hüvitamise taotluste läbivaatamine võtab aega 14 kuud või rohkem, siis osutab see juba pikalt kestnud kriitilisele olukorrale, millega vangla ei ole omal käel toime tulnud.

Pöördumistele vastamisega viivitamine Viru Vanglas ei tundu olevat ajutine probleem, vaid seda võib pidada pikaajaliseks süsteemseks kehtiva õiguse eiramiseks. Sestap saadan selle kirja koopia Justiitsministeeriumile ja palun, et ministeerium analüüsiks inimeste pöördumistele vastamist Viru Vanglas. Analüüsi tulemuste põhjal tuleks ministeeriumil koos vanglaga leida kiiresti tõhus lahendus – näiteks luua uusi ametikohti, pakkuda ajutiselt ministeeriumi ametnike abi, tõhustada värbamist vms.

Palun Viru Vangla ja Justiitsministeeriumi seisukohta ning andmeid meetmete kohta, mida on juba tarvitusele võetud või võetakse, et kirjeldatud probleeme edaspidi vältida. Ootan Teie vastust hiljemalt 15. maiks 2021. a.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Justiitsministeerium (info@just.ee)